

Mati Agnes od Križa: Če bi molčala, bi bila soudeležena v zločinih

Ko je toliko ljudi proti tebi, je konec, četudi ti umetno dihanje ponudi največja sila na planetu, pravi predstojnica samostana v Siriji.

Mati Agnes Mariam od Križa je predstojnica samostana (St. James the Mutilted) v kraju Kara v provinci Homs, Sirija. Je pripadnica melkitov, najstarejše živeče krščanske skupnosti na svetu, živa priča oboroženega konflikta v Siriji in ena izmed voditeljic gibanja Musalaha, ki si prizadeva za mir in spravo. Z njo smo se pogovarjali ob predstavitvi mirovne pobude za Sirijo predstavnikom civilne družbe in vlade na Inštitutu za mednarodne in strateške študije (ISIS) v glavnem mestu Malezije.

Zakaj se kot verska oseba ukvarjate s političnimi zadevami?

Nikoli se nisem politično opredeljevala, zavzela kakršne koli politične drže in tudi danes nimam nobenega političnega motiva. Toda o tem, kar se dogaja v Siriji, sem preprosto morala spregovoriti. Če bi molčala, bi bila soudeležena v zločinih.

Kako ste doživeli začetek konflikta v Siriji?

Živeli smo v shizofreni situaciji. Resničnost smo imeli pred očmi, mediji pa so nam govorili nekaj povsem drugega.

Na začetku krize je bilo gibanje, ki je bilo nadaljevanje procesa damaščanske pomladi – zahteve za demokratizacijo po smrti Bašarjevega očeta Hafeza al Asada. V ospredju gibanja so bili sekularisti, intelektualci z dejanskim načrtom za prihodnost države v obliki političnega programa. Z deklaracijo so zahtevali reforme in oblast jih je vrgla v ječo. Takrat so se zato začele spontane demonstracije. Sprva smo vsi pozitivno gledali na revolucijo, večina si je želela sprememb. Toda kmalu smo ugotovili, da je nekaj hudo narobe.

Že marca 2011, blizu velike noči, so nam mladinci iz Homsa povedali, da so na lastne oči videli neidentificirane oborožene skupine, ki so streljale vsevprek. Na pripadnike varnostnih sil, demonstrante, civiliste, mimoidoče ... Globalni mediji so nam predstavljali le dve strani: miroljubne demonstrante in represivne varnostne sile, mi pa smo vedeli, da je na delu še tretja stran – tista, katere namen je bilo ustvarjanje kaosa. Opazili smo, da mediji načrtno prikrivajo obstoj odredov smrti, zato nam je bilo jasno, da za njimi ne stoji aktualna oblast. Znotraj revolucije je potekala skrita, medijsko podprta agenda. Nato sem 5. decembra 2011 v Homsu na lastne oči videla odrede smrti in njihove žrtve. Več kot sto mrtvih civilistov, ki so bili ubiti brez boja. Likvidirani so bili samo zato, ker so pripadali kateri izmed javnih služb in naj bi zato kolaborirali z oblastjo, med njimi so bili poštar, električar, zdravnik ... Trgovca, ki na ukaz upornikov ni hotel zapreti trgovine, so razsekali na koščke. Zavedala sem se, da takšno nasilje nima nobene druge logike kot zgolj sejanje kaosa. Mediji so o teh zločinih molčali. Stran, ki je bila odgovorna zanje, pa so potem celo kanonizirali kot borce za svobodo, ki varujejo civilno prebivalstvo. Če ima revolucija svetel cilj, čemu za njeno promocijo uporabljati mrežo prikrivanja in laži?

Mediji so nam govorili o golorokih demonstrantih, ki so poprijeli za orožje, da bi se uprli Asadovim tankom.

To je bil le eden izmed mitov, ki je opravičeval nasilje in njegovo prikrito eskalacijo.

Kako je bila promovirana lažna revolucija?

Kar se je zgodilo v resnici, je bil inženiring. To je bila gotovo najbolj virtualna revolucija v zgodovini. Poleg prikrivanja odredov smrti, ki so bili odgovorni za nasilje, je bila na delu tehnologija prepričevanja javnosti z lažnimi novicami in ponarejenimi videoposnetki, o žrtvah, ki naj bi jih zagrešile varnostne sile.

Jdeitet Artuz je pretežno krščanska četrt v predmestju Damaska in nekega jutra, zgodaj spomladi 2011, je Al Džazira poročala, da so to območje obkolili tanki, londonski observatorij za človekove pravice pa je

povedal, da je bilo ubitih 25 miroljubnih demonstrantov. Ker sem bila naslednji dan povabljena na kosilo k patriarhu v Damask, kjer je bil tudi duhovnik iz Jdeitet Artuza, sem mu izrazila sožalje nad tragičnimi dogodki. Začudil se je in mi zatrdil, da v njegovem kraju ni bilo tankov in nobene žrtve. Povedal pa je, da so bile organizirane inscenirane demonstracije za televizijske kamere.

Takšne demonstracije smo doživeli tudi v naši vasi. Bilo je kot v studiu. Na tla so meter vsaksebi narisali točke, na katerih so stali demonstranti, da bi bili na posnetkih videti številčnejši. Zbralo se je kakih tristo ljudi. Sodelovali so le najpreprostejši sloji in posamezniki, ki so vse življenje stali na robu zakona, ter mladoletniki in otroci. Otroke so podkupili s sladkarijami, odrasli so prejeli denar. Brez denarja ni bilo demonstracij. Delili so ga kar iz bisag in s tovornjaka, ki je bil parkiran ob glavni cesti. V Saudski Arabiji očitno ne izgubljajo časa z elektronskim transferjem denarja (smeh).

V Parizu sem na Institut du Monde Arabe potem videla razstavo grafičnega oblikovalca sirske revolucije. Kako je mogoče, da so imeli ti preprosti demonstranti, ki ne znajo spregovoriti besede v tujem jeziku, dizajnerja v Parizu in vsak teden nov slogan na vrhunsko oblikovanem plakatu?

Zakaj je upor, ki je bil videti sekularen, tako hitro postal islamističen?

Revolucija je bila programirana in implementirana. Vložene so bile milijarde v proizvodnjo lažne, umetne, prazne revolucije. Zato se je hitro izpela, in ko se je po petkovi molitvi z mošeje na ulice zgrnila množica, so sekularne slogane kaj kmalu zamenjali islamistični.

Upor, ki so ga začeli sekularni intelektualci, je zelo hitro dobil barvo Muslimanske bratovščine in retorika je postajala vse bolj sektaška – v smislu sunitske večine nasproti Asada, ki je pripadnik alavitske manjšine, češ, mi smo večina, ki mora vladati. To je postalo opravičilo za rušenje oblasti.

Revolucijo je ugrabila fundamentalistična sunitska ločina islama, vahabizem, ki je doma v Saudski Arabiji in Katarju. Njen ozek in ekskluzivističen verski pogled družbo zreducira na način, ki ne trpi različnosti. V Siriji je bila še do nedavnega popolnoma obrobna.

Tej skrajni obliki islama, katere širitev po svetu poteka s petrodolarji iz Zaliva, je bil vstop v Sirijo dovoljen šele po smrti Hafeza al Asada, ko se je država začela odpirati. To je bila usodna napaka, ki jo kaže pripisati neizkušenosti Hafezovega naslednika Bašarja.

Kako se je razširil oborožen konflikt?

Moj namen ni podpirati Asadovo oblast, toda izkrivljeno sliko, ki jo hočejo za resnico predstaviti mediji, je treba popraviti.

V Siriji dejansko ne divja državljanska vojna, temveč prikrita agresija, ki je vodena iz tujine.

Če pogledamo na zemljevid, vidimo, da se je nasilje razširilo z obmejnih območij. Odredi smrti so se infiltrirali iz sosednjih držav. Brez pomoči Turčije, Libanona in Jordanije bi uporniki propadli. Deloma je udeležen tudi Irak, kajti v Siriji je bila ustanovljena veja tamkajšnje podružnice Al Kaide, fronta Al Nusra. Danes je velika večina upornikov povezanih s skrajnimi islamističnimi skupinami, kot je Al Kaida.

Več kot polovica upornikov ni niti državljanov Sirije. O tem je junija 2012 pričal ustanovitelj Zdravnikov brez meja, Jacques Beres, ki je zdravil ranjence upornikov v Alepu. Po moji oceni je pripadnikov mednarodne svete vojne, ki potrjeno prihajajo iz osemdesetih držav sveta, danes v Siriji še več. Uporniki svoj vpliv širijo s terorjem. Zaradi banalnosti ali kot v opozorilo, kaj se bo zgodilo neposlušnim, kruto in javno izvajajo eksekucije. Znanih je na tisoče primerov. V kraju Nebek pri Damasku so skozi okno hiše iz tretjega nadstropja na ulico vrgli človeka, ki naj bi bil Asadov podpornik. Izkazalo pa se je, da so potrkali na napačna vrata in ubili nekoga drugega.

Kaj takšne razmere pomenijo za prebivalce Sirije?

V Siriji je pet do šest milijonov notranje razseljenih oseb.

Ko sem bila na Svetu Združenih narodov v Ženevi, so mi rekli, da je to zato, ker Asad bombardira lastno prebivalstvo. Vprašala sem jih, zakaj se je potem 85 odstotkov beguncev zateklo na stran, ki je pod nadzorom vlade. Povedala sem jim, da uporniki vdirajo na območja, kjer živijo civilisti, in njihove domove preuredijo v bojišče. To je v nasprotju z ženevsko konvencijo.

Namesto da bi uporniki osvobodili ozemlje, ga osvobodijo njegovega prebivalstva.

Iz najstarejše četrti v Homsu, Hamidiye, kjer so v večini živeli kristjani, je februarja 2012, ko so vanjo vdrli uporniki, pobegnilo 130.000 ljudi. Iz istega razloga so ljudje zbežali iz Alepa. Ko sem na začetku bitke za Alepo poklicala škofa, da bi ga povprašala, kaj se dogaja v mestu, mi je odvrnil, da se je primerila invazija kot v času mongolskih vpadov, in dodal, da tudi Mongoli ne bi prizadejal takšnega uničenja ekonomski prestolnici države. V mesto so vdrle oborožene tolpe, tujci, ki nimajo zveze s tamkajšnjimi prebivalci. V petmilijonskem Alepu je živelo le nekaj tisoč posameznikov, ki so bili povezani z revolucijo. Poslovno skupnost Alepa, ki je odklonila sodelovanje z oboroženimi tolpmi, je doletela strašna kazen. Mnogi so bili likvidirani takoj. Za tisočino njihove vrednosti je bilo pod prisilo prodanih 3700 tovarn, 1400 jih je bilo razstavljenih in po kosih odpeljanih v Turčijo. Iz skladišč je bilo ukradenih pet milijonov ton žita. Iz trgovin starodavnega bazarja so odnesli pet ton zlata, potem pa so bazar zažgali. Zgorelo je 17 kilometrov ulic in zgradb iz trinajstega stoletja, del Unescove svetovne dediščine.

Oborožene tolpe načrtno uničujejo kulturnozgodovinske spomenike. V napoto jim je vse, kar ima v Siriji simbolni pomen. Porušili so minaret mošeje Omajadov, ene izmed najbolj razsvetljenih islamskih dinastij, ki je vladala Siriji. Popolnoma so uničili številne mavzoleje, mošeje, cerkve. Ko so zavzeli mesto Raka, so najprej izropali tamkajšnji muzej. Skrajneži, ki jih je vodila ista fundamentalistična ideologija, so uničili tudi sufijske grobnice v malijskem Timbuktuju in kipe Bud v kraju Bamijan v Afganistanu. Vahabizem, ki prezira umetnost in arhitekturo, je popolno nasprotje s sufizmom navdahnjeni sirski islamski kulturi.

Kakšne so razmere na območjih pod nadzorom upornikov?

Ker je tudi naš samostan na takšnem območju, vam lahko iz prve roke povem, da vlada kaos. Prej smo imeli vrata ves čas odprta, po vasi bi se lahko brez težav sprehajali tudi po polnoči, zdaj pa si že čez dan ne upamo stopiti na plano. Zaradi incidentov smo se bili prisiljeni obdati z bodečo žico. Živimo v strahu, kdo bo potrkal na naša vrata. Oborožene tolpe ugrabljajo ljudi in zahtevajo odkupnino.

Imam zanesljive podatke o posilstvih, ki so jih uporniki zagrešili nad civilisti. Rekrutacija poteka na način svobodne izbire. Ne šalim se. Imam priče. Vstopijo v hišo, postrojijo družino in izberejo. Zato, ker imajo vse tiste fatve, ki legitimirajo posilstva in jih objavljajo kleriki, kot je Jusef el Karadavi, duhovni vodja Muslimanske bratovščine in zvezda televizijske postaje Al Džezira.

Kleriki so v fatvah razglasili tudi sveto vojno proti sekularistom in verskim manjšinam. To je neposredna legitimacija pogromov nad drugače mislečimi, ki ne pripadajo fundamentalistični obliki islama. V samomorilskem napadu je bil ubit vodilni sunitski klerik v Siriji, izredno mil mož in velik učenjak, šejk Ramadan al Bouti. Fatve so vzpodbudile etnično čiščenje. Ko pridejo uporniki na določeno območje, so njihova tarča najprej okoliške vasi alavitov, šiitov, družov ali kristjanov. Prebivalce izženejo, domove izropajo in požgejo. V Mezopotamiji, blizu mesta Deir al Zor, so pred dnevi uporniki obglavili sto civilistov, prebivalcev šiitske vasi, vključno z desetletnimi otroki.

Kaj tako imenovana revolucija pomeni za krščanske skupnosti v Siriji?

Kristjani se logično niso poistovetili in množično udeležili v revoluciji, ki so jo ugrabili islamisti. Zato jih je doletela kolektivna kazen.

Vzorčen primer, kaj se godi krščanski populaciji v Siriji, je mesto al Kuseir, kjer je pred konfliktom živelo sedem tisoč kristjanov, članov melkitske skupnosti, ki pripadajo naši škofiji, zato njihovo situacijo še posebej dobro poznam. Prve mesece tako imenovane revolucije so bili tarča občasnega nasilja, požigov in umorov. Ko so mesto zavzeli tuji plačanci in je bil v mestu ustanovljen islamski emirat, pa je bil na minaret mošeje kmalu razobešen razglas, ki jim je postavil ultimatum, da zapustijo domove. Ostali sta le dve družini. Med bitko za al Kuseir, ko so bili uporniki poraženi, sta plačali visoko ceno. Žensko ene od družin je denimo zaporedoma posililo toliko upornikov, da je izgubila razum. Šele potem so jo ubili.

Prej smo živeli v sekularni ureditvi, kjer so bile vse verske skupnosti enakopravne in samostojne. Ženske so imele v družbi enake pravice kot moški in zavzemale so vodilne položaje v družbi. Res smo živeli v nekakšnem totalitarnem sistemu, odločitve je sprejemala majhna skupina ljudi in ni se smelo na glas izražati nasprotnega političnega mnenja. Toda imeli smo varnost in mir, brezplačno zdravstvo in šolstvo ter dovolj hrane za vse. Sirija pred začetkom konflikta, denimo, ni imela niti beliča zunanjega dolga. Toda zdaj smo se znašli v novem totalitarizmu, ki je neprimerno hujši od prvega – terorju sektaškega nasilja, ki

ga uprizarjajo oboroženi uporniki.

Kako se je sirsko ljudstvo uprlo scenariju novega totalitarizma?

Iz pepela sirske krize je vstalo gibanje Musalaha (sprava), ki se zavzema za nenasilje in deluje na lokalni ravni. V njem sodelujemo prostovoljci, ugledni posamezniki, glave velikih družin, vodje klanov in plemen ter verski dostojanstveniki. Smo del tihe večine, tretja stran, ki je v konfliktu ostala nevtralna. Musalaha je odgovor na poskuse delitev, ki jih v z denarjem podprtih fatvah, razglašajo kleriki, da bi zasejali sovraštvo na podlagi veroizpovedi. Sestavljajo jo večinoma suniti. Naša naloga je promocija zamenjave orožja za politični dialog. To je iniciativa graditve mostov, kjer so bili porušeni. Naši posredniki so ljudje, ki jih spoštujeta obe strani. Na misije potujemo po vsej Siriji. Včasih dobesedno hodimo od hiše do hiše in moledujemo ljudi, da odložijo orožje. Musalaho podpirajo mirovna gibanja z vsega sveta. Naša sodelavka je denimo Nobelova nagrajenka Mairead Maguire.

Je mirovna pobuda naletela na plodna tla?

Kdor je načrtoval lažno revolucijo, ni vedel, da je večina sirske populacije dobro izobražena, zavedna in prežeta z močnimi nacionalističnimi čustvi. Večina je spregledala, da so revolucijo ugrabili verski skrajneži in teroristi. V nekem trenutku je bilo 35 odstotkov sunitov, ki tvorijo več kot 60 odstotkov vsega prebivalstva v Siriji, naklonjenih upornikom. Danes jih je vse manj. Sirski državljani zapuščajo njihove vrste.

Pred kratkim sem obiskala območje, kjer živijo družine borcev fronte Al Nusra. Povedali so mi, da so se ji njihovi sinovi pridružili zaradi dobre plače in zavoljo varnosti družine. Sprva so mislili, da gre za svetel cilj. Tako je vsaj govorila Al Džezira. Potem so ob bojišču od njih zahtevali krutosti in vandalizme. Tuji plačanci pa so nanje gledali navzdol in jih imeli za nevernike. Imeli so dovolj. Družine so Musalaho so prosile, da jim omogoči, kar pri nas imenujemo kafil – zagotovilo, da jih po tem, ko bodo njihovi sinovi položili orožje, ne bodo preganjale oblasti. V zadnjem času Musalaha vsak dan uspešno reši več deset, včasih sto primerov, ko so posamezniki in skupine pripravljene položiti orožje v zameno za pravico delovanja v politični opoziciji.

Ta revolucija je dokaz, da nekaj, kar je ponarejeno, ne more imeti dolgega roka trajanja. Iz ponaredka ne moreš ustvariti nekaj pristnega. Če bi bila večina ljudi v Siriji proti Asadu, bi ga že zdavnaj odneslo. Tako kot se je zgodilo z Mubarakom in zdaj z Morsijem. Če je toliko ljudstva proti tebi, je konec, pa četudi ti umetno dihanje ponudi največja sila na planetu.

Kaj bi sporočili posameznikom v tujini, zlasti politikom v državah na Zahodu, ki še vedno podpirajo upornike?

Čemu države, ki sebe imenujejo prijatelji Sirije, ignorirajo dejstvo, da Asada celo po izračunih Nata podpira 70 odstotkov državljanov? Kot pravi Economist, je v Siriji dva tisoč uporniških frakcij. Je to del načrta za Sirijo, ker je tako zabrisana sled odgovornosti za zločine, obenem pa so onemogočena mirovna pogajanja, saj ni jasno, kdo bo na njih zastopal oborožene upornike?

Zahod medtem ignorira notranjo opozicijo, ki je neprimerno enotnejša in dejansko predstavlja večino ljudi, ki si želijo spremembe v Siriji. Je razlog dejstvo, da notranja opozicija noče reševati zadev z orožjem, zavrača vmešavanje tujine in se zavzema za reforme brez uničenja države?

ZDA in Evropska unija želita odpraviti embargo na dobavo orožja upornikom, kar bo še povečalo nasilje. Ne skrbi pa ju denimo prepoved izvoza zdravil v Sirijo, zaradi katere trpijo milijoni prebivalcev.

Na tuje sile, ki netijo oborožen konflikt v Siriji, naslavljam poziv: Roke proč od Sirije! Prenehajte s podporo lažni revoluciji. Prebivalci Sirije se bomo sami dogovorili, kakšna bo prihodnost naše države.

<http://www.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/mati-agnes-od-kriza-ce-bi-molcala-bi-bila-soudelezena-v-zlocinih.html>